

Begrijpelijke voorbeeldzinnen voor medicijninformatie

Inhoud

Inleiding.....	3
Gebruik van de voorbeeldzinnen:	3
Rubriek 1 – Wat is dit medicijn en waarvoor wordt dit medicijn gebruikt?	4
Rubriek 2 – Wanneer mag u dit medicijn niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?	4
Waarschuwingen.....	4
Zwangerschap.....	7
Borstvoeding	8
Rijvaardigheid.....	9
Alcohol.....	10
Rubriek 3 – Hoe gebruikt u dit medicijn?.....	11
Medicijn vergeten	15
Rubriek 4 – Mogelijke bijwerkingen	15
Rubriek 5 – Hoe bewaart u dit medicijn?	16

Inleiding

Om de leesbaarheid van de bijsluiter en medicijninformatie te helpen verbeteren heeft het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) voorbeeldzinnen opgesteld voor veelgebruikte informatie. In opdracht van het CBG heeft landelijk expertisecentrum gezondheidsverschillen Pharos de voorbeeldzinnen getest met personen die moeite hebben met lezen en schrijven.

De voorbeeldzinnen zijn een hulpmiddel voor het opstellen van de bijsluiter en andere medicijninformatie voor de patiënt. De bijsluiter moet inhoudelijk altijd de vastgestelde SmPC tekst volgen. De zinnen zullen voor veel bijsluiters en andere medicijninformatie toepasbaar zijn, maar de situatie kan voor een specifiek medicijn afwijken van de voorbeeldzinnen. Bijvoorbeeld omdat deze verschilt van de tekst van de SmPC. De voorbeeldzinnen kunnen dan als inspiratie worden gebruikt. Gebruik daarom bij het samenstellen van een bijsluiter of andere medicijninformatie ook de Schrijfwijzer.

De voorbeeldzinnen zijn beschikbaar op de website van het CBG en zullen wanneer dat nodig is worden aangepast. Vragen en opmerkingen over deze lijst met voorbeeldzinnen kunt u [hier](#) insturen.

Gebruik van de voorbeeldzinnen:

- Sommige voorbeeldzinnen hebben één patiëntvriendelijke versie. Andere voorbeeldzinnen hebben meerdere opties. Omdat sommige versies wellicht te lang zijn om op te nemen in de bijsluiter of andere medicijninformatie, zijn ook andere opties toegevoegd.
- Opsommingen zijn beter leesbaar met bullet points en dit heeft daarom de voorkeur. Afhankelijk van waar in de bijsluiter of andere medicijninformatie de uitleg wordt gebruikt, is dit soms niet mogelijk. Dan kan de opsomming op één regel overgenomen worden met komma's.
- Het is af en toe nodig om de woords- of zinsvolgorde aan te passen om de tekst passend te maken. Dit is afhankelijk van waar de uitleg wordt gebruikt. Let hierbij wel op dat het opsplitsen van (samengestelde werk-) woorden niet wenselijk is. Denk bijvoorbeeld aan 'innemen'; in plaats van; 'neem de tablet in'.
- Bij sommige termen is informatie tussen haken toegevoegd: <bijvoorbeeld>. Deze informatie is optioneel of er moet een keuze worden gemaakt. Maak voorbeelden zo concreet mogelijk.
- In de zinnen is consistent voor het woord medicijn gekozen. Medicijn wordt in Nederland beter begrepen dan middel. Wij raden, waar mogelijk, het gebruik van medicijn i.p.v. middel aan. Dit zal echter niet altijd mogelijk zijn, bijvoorbeeld als maar een deel van de bijsluitertekst wordt herzien en medicijn en middel wisselend worden gebruikt door de tekst heen.

Rubriek 1 – Wat is dit medicijn en waarvoor wordt dit medicijn gebruikt?

Minder klachten	<p>Uw klachten worden meestal minder binnen <aantal> <uren><dagen><weken>.</p> <p>Worden uw klachten niet minder na <aantal> <uren><dagen><weken><maanden>? <Bel> <Neem> dan <contact op> met uw arts. <Bel> <Neem> ook <contact op> als uw klachten erger worden.</p>
Hoe lang werkt het	Dit medicijn werkt <aantal> uur lang.

Rubriek 2 – Wanneer mag u dit medicijn niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?

Waarschuwingen

Waarschuwingen	
Ontwenningverschijnselen	<p>Overleg met uw arts of apotheker als u wilt stoppen met dit medicijn.</p> <p>Stop niet in 1 keer. U kunt dan last krijgen van: <i>Vul de juiste ontwenningverschijnselen in, bijvoorbeeld:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Misselijk zijn • Trillende handen • Dorst hebben
<p>Verslaving</p> <p>Het heeft de voorkeur om zo specifiek mogelijk te zijn over wat 'zo kort mogelijk' en 'lang gebruik' is.</p>	<p>Optie 1: Dit medicijn is verslavend. Gebruik het zo kort mogelijk. Stoppen is anders moeilijk.</p> <p><Na lang gebruik kunt u last krijgen van: <i>Vul de juiste ontwenningverschijnselen in, bijvoorbeeld:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Misselijk zijn • Trillende handen • Dorst hebben> <p>Optie 2: Dit medicijn is verslavend. Gebruik het niet langer dan <uw arts u heeft verteld><aantal> <dag><dagen><week><weken><maand><maanden>.</p>

	<p>Stoppen is anders moeilijk.</p> <p><Na lang gebruik kunt u last krijgen van: Vul de juiste ontweningsverschijnselen in, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Misselijk zijn • Trillende handen • Dorst hebben> <p>Gebruik alleen bij <indicatie invullen>.</p>
<p>Gewenning Het heeft de voorkeur om zo specifiek mogelijk te zijn over wat 'zo kort mogelijk' en 'lang gebruik' is.</p>	<p>Optie 1 Gebruik dit medicijn zo kort mogelijk. Als u het lang gebruikt, werkt het misschien niet goed meer. <Of u krijgt last van bijwerkingen>. <Ook kan stoppen moeilijk worden.></p> <p>Optie 2: Gebruik dit medicijn niet langer dan <uw arts u heeft verteld><aantal> <dag><dagen><week><weken><maand><maanden>. Als u het langer gebruikt, werkt het misschien niet goed meer.</p>
<p>Kuur afmaken</p>	<p>Gebruik dit medicijn zoals <op het doosje> <op het etiket van de apotheek> <in de bijsluiter> staat. Alle <toedieningsvorm> opmaken.</p> <p><Dit is belangrijk omdat bacteriën dan minder gevoelig worden voor dit medicijn. Het medicijn werkt dan niet meer bij de behandeling van uw ontsteking.></p>
<p>Wisselwerkingen</p>	<p>Dit medicijn heeft invloed op andere medicijnen. Dit noemen we wisselwerking. Hierdoor werken medicijnen beter, slechter of anders.</p> <p>Vraag aan uw apotheker of u dit medicijn veilig kunt gebruiken met uw andere medicijnen. <Vertel uw apotheker ook over medicijnen die u zonder recept heeft gekocht.></p> <p>De belangrijkste wisselwerkingen zijn met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • •
<p>Grapefruit</p>	<p>Drink geen sap van grapefruit en eet geen grapefruit als u dit medicijn gebruikt.</p>
<p>Zonlicht</p>	<p>Blijf uit fel zonlicht en ga niet onder de zonnebank als u dit medicijn gebruikt. U kunt last krijgen van:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Jeuk • Een rode huid • Huiduitslag • Verbranden
Hypoglykemie	Krijgt u last van een hypo? Eet dan druivensuiker of drink iets met suiker. Eet ook een boterham.
Bètablokkers en hypo	<p>Gebruikt u medicijnen die zorgen dat uw hart langzamer klopt en uw bloeddruk omlaag gaat (een bètablokker)?</p> <p>Let dan extra goed op als u honger heeft, zweet of duizelig bent.</p> <p>U voelt door de bètablokker minder goed dat u een hypo heeft.</p> <p><Krijgt u last van een hypo? Eet dan druivensuiker of drink iets met suiker. Eet ook een boterham.</p>
Bloedstolsel	<p>Heeft u last van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pijn op uw borst • Pijn in uw been • Verkleuring van uw been • Hoesten • Snel ademen <p>Dit kan erg gevaarlijk zijn. Bel direct 112.</p>
Naar arts bij onvoldoende effect	Zijn uw klachten na <aantal> dagen niet minder of worden ze erger? <Bel><Neem> dan <contact op> met uw arts.
Overgeven of diarree	Moet u overgeven na het innemen van dit medicijn? Bijvoorbeeld binnen 2 uur. Of krijgt u last van heel dunne diarree? Neem het medicijn dan nog een keer. Vraag uw apotheker als u twijfelt.
Alcohol	Er zit alcohol in <dit> <deze> <toedieningsvorm> <dit medicijn>.
Mannen met zwangere vrouw	<p>Gebruik een condoom bij het vrijen als u dit medicijn slikt.</p> <p>Blijf een condoom gebruiken tot 4 maanden na het stoppen met dit medicijn.</p> <p><Dit medicijn komt in uw sperma. Dit is gevaarlijk voor de baby in de buik.></p> <p><Zwangere vrouwen mogen dit medicijn niet aanraken.></p>
Niet in ogen/neus/mond	Zorg dat dit medicijn niet in uw ogen, mond of neus komt.

	Gebeurt dit toch? Spoel dan uw ogen, mond of neus direct goed met water.
Niet aanraken	Raak de ontstoken plekken niet aan. Zo besmet u anderen niet.
Condooms kapot bij gebruik medicijn door een vrouw	Een condoom kan scheuren door dit medicijn. Gebruik daarom een ander middel om niet zwanger te worden.
Brand	Bewaar en gebruik dit medicijn niet in de buurt van vuur. Er zit alcohol in dit medicijn en daardoor brandt het makkelijk.
Inhaleren	Heeft u moeite met het gebruik van dit medicijn? Uw apotheker geeft u graag uitleg. <Er zijn verschillende pufjes voor het inademen van dit medicijn. Vraag het uw arts of apotheker.> <Vraag uw apotheker elk jaar om te controleren of u dit medicijn goed gebruikt.>
Tabletresten in ontlasting	U kunt stukjes van deze <toedieningsvorm> zien in uw poep. Dit is normaal.

Zwangerschap

Geen waarschuwingen/veilig	
Geen waarschuwingen	Bent u zwanger? Of wilt u zwanger worden? U kunt dit medicijn veilig gebruiken als u zwanger bent.

Vraag aan uw arts of apotheker	
Vraag uw arts of apotheker	Bent u zwanger? Of wilt u zwanger worden? Vraag aan uw arts of apotheker of u dit medicijn mag gebruiken.
Vraag uw arts of apotheker, niet zeker	Het is niet zeker of dit medicijn veilig is voor de baby in uw buik. Vraag aan uw arts of apotheker of u dit medicijn mag gebruiken.

Niet gebruiken	
Niet gebruiken - Kort	Let op! Niet gebruiken als u zwanger bent. Dit medicijn is slecht voor de baby in uw buik.
Niet gebruiken - Lang	Let op! Niet gebruiken als u zwanger bent. Dit medicijn is slecht voor de baby in uw buik. De baby kan last krijgen van: <ul style="list-style-type: none"> • • • • <p>U mag niet zwanger worden als u dit medicijn gebruikt. Gebruik altijd een middel om niet zwanger te worden.</p> <p>Bent u toch zwanger geworden? Ga dan direct naar uw arts.</p>

Borstvoeding

Geen problemen bekend/veilig	
Voor medicijnen op recept	Geeft u borstvoeding? Er zijn geen problemen voor de baby bekend. Neem niet meer dan op het doosje staat.
Voor zelfzorgmedicijnen	Geeft u borstvoeding? Er zijn geen problemen voor de baby bekend. Neem niet meer dan in de bijsluiter staat.
Geen waarschuwingen/veilig	Geeft u borstvoeding? U kunt dit medicijn veilig gebruiken als u borstvoeding geeft.

Vraag aan uw arts of apotheker	
Kan in moedermelk komen	Geeft u borstvoeding? Dit medicijn kan in de moedermelk komen. Vraag aan uw arts of apotheker of u dit medicijn mag gebruiken.
Veiligheid onzeker	Dit medicijn komt in de moedermelk. Het is niet zeker of dit medicijn veilig is voor de baby. Vraag aan uw arts of apotheker of u dit medicijn mag gebruiken.

Geef geen borstvoeding	
Optie 1	Geef geen borstvoeding als u dit medicijn gebruikt. Dit medicijn komt in de moedermelk en is slecht voor de baby.

Optie 2	Geef geen borstvoeding als u dit medicijn gebruikt. Dit medicijn komt in de moedermelk en het is niet zeker of dit veilig is voor de baby.
Evt. toevoeging	
Op tepel	Heeft u dit medicijn op of rond uw tepel gesmeerd? Maak uw tepel schoon met water voordat u borstvoeding geeft.

Rijvaardigheid

Geen waarschuwing/veilig	
Optie 1	U mag autorijden als u dit medicijn gebruikt.

Waarschuwing	
Optie 1	<p>Let op als u na het innemen van dit medicijn gaat autorijden of machines gebruikt. <Bijvoorbeeld een boormachine of een machine in een fabriek.></p> <p>Rijd geen auto en gebruik geen machines als u last heeft van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slaperig zijn • duizelig zijn • slecht zien • dubbel zien <p><Weinig mensen hebben last van deze bijwerkingen.></p>
Niet autorijden	<p>U mag <aantal><uur><dagen><weken> niet autorijden. Daarna mag het alleen als u bijvoorbeeld geen last heeft van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slaperig zijn • duizelig zijn • slecht zien • dubbel zien
Niet autorijden na dosisverhoging	<p>Uw arts zegt dat u meer <toedieningsvorm> moet nemen. Daarom mag u <aantal><uur><dagen><weken> niet autorijden. Daarna mag het alleen als u bijvoorbeeld geen last heeft van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slaperig zijn • duizelig zijn • slecht zien • dubbel zien
Indicatie	Let op! <Indicatie> kan een reden zijn om geen auto te rijden. Vraag dit aan uw arts.

Rijd geen auto	
Rijd geen auto	Rijd geen auto en gebruik geen machines <(bijvoorbeeld een boormachine of een machine in een fabriek)> als u dit medicijn gebruikt. Dat is gevaarlijk omdat u last kunt krijgen van: <ul style="list-style-type: none"> • slaperig zijn • duizelig zijn • slecht zien • dubbel zien.

Alcohol

Geen waarschuwing	
Geen invloed	Alcohol heeft geen invloed op hoe dit medicijn werkt.

Waarschuwing	
Algemeen	Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt.
Duizelig	Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt. U kunt dan sneller duizelig worden.
Slaperig	Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt. U kunt dan sneller slaperig worden.
Maag	Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt. U kunt dan meer last krijgen van uw maag.
Lever	Optie 1: Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt. U heeft dan meer kans op schade aan uw lever. Optie 2: Wees voorzichtig met alcohol drinken als u dit medicijn gebruikt. U heeft dan meer kans op problemen met uw lever.

Drink geen alcohol	
Geen alcohol drinken	Drink geen alcohol als u dit medicijn gebruikt.

Rubriek 3 – Hoe gebruikt u dit medicijn?

Dosering	
Verwijzing naar bijsluiter/verpakking toedieningsvorm kind (OTC)	Hoeveel <toedieningsvorm> mag uw kind? Dat hangt af van de leeftijd en/of het gewicht. Kijk op het doosje of lees de bijsluiter.
Minimale leeftijd	Dit medicijn is voor kinderen vanaf <aantal> jaar en voor volwassenen.

Tijdstip van inname	
Beschrijf de tijdstippen voor het innemen zo duidelijk en concreet mogelijk. Schrijf getallen in cijfers. Schrijf halven en kwarten in woorden.	
Verdelen over de dag	Innemen verdeeld over de dag. Het medicijn werkt dan beter.
Vaste tijdstippen	Innemen op <een vaste tijd><vaste tijden>. Dan vergeet u minder snel een <toedieningsvorm>.
Vast tijdstip	Neem dit medicijn elke dag op dezelfde tijd.
Geen voorkeur	Het maakt niet uit hoe laat u dit medicijn gebruikt. Kies zelf een vaste tijd.
's Ochtends	Ochtend: <aantal> <toedieningsvorm>.
's Middags	Middag: <aantal> <toedieningsvorm>.
's Avonds	Avond: <aantal> toedieningsvorm>.
Voor de nacht	Voor de nacht: <aantal> <toedieningsvorm>.
Niet liggend/bed	Na innemen <aantal> <uur> niet gaan liggen.
Eenmalig gebruik	U gebruikt dit medicijn maar 1 keer.
Tot volgende dosis	Wacht <aantal> uur voordat u de volgende <toedieningsvorm> inneemt.
Slapen	Gebruik dit medicijn voor u gaat slapen. U moet daarna <aantal> uur of langer kunnen slapen. <Als u minder dan <aantal> uur slaapt kunt u overdag erg slaperig zijn.> <Gebruik dit medicijn niet vaker dan <aantal> keer per <aantal> dagen.>
Inhaleren zo nodig	Gebruik dit medicijn alleen als u benauwd bent. Of volgens het schema van uw arts.
Inhaleren, verdeeld over de dag	Ochtend: <aantal> pufjes. Middag: <aantal> pufjes. Avond: <aantal> pufjes.
Benauwd bij inspanning	Bij benauwd zijn als u beweegt. Gebruik dit medicijn 10 tot 15 minuten voordat u gaat bewegen.

Specifiek per toedieningsvorm	
Maatbeker, maatlepel, doseerspuitje	Gebruik een <maatbeker> <maatlepel> <doseerspuit>.
Kauwen	Optie 1: Niet kauwen. Optie 2: Heel doorslikken.
Kauwen/breken	Optie 1: Niet kauwen of breken. Optie 2: Heel doorslikken.
Tabletten met gereguleerde afgifte	Tabletten heel doorslikken en innemen met 1 glas water. <Anders komt dit medicijn in 1 keer vrij uit de <toedieningsvorm> en <dit is gevaarlijk> <dan kunt u meer last krijgen van bijwerkingen>.
Slikproblemen/breken	<Vindt u het moeilijk om de tablet heel door te slikken?> Breek de tablet op de streep in <aantal> delen. Alle delen innemen.
Schudden	Schudden voor gebruik.
Bruistablet <i>Nummering is optioneel.</i>	1. Doe de <toedieningsvorm> in 1 glas water. 2. Wacht tot het bruisen stopt en drink op. 3. Vul het glas opnieuw met water en drink het glas leeg.
Dispers <i>Nummering is optioneel.</i>	1. Doe de <toedieningsvorm> in 1 glas water. 2. Roer en drink op. 3. Vul het glas opnieuw met water en drink het glas leeg.
Smelttabletten	Laat de tablet onder uw tong smelten. Daarna doorslikken.
Kauwtabletten	Tablet goed kauwen. Doorslikken met <1> <half> glas water. Drink het glas leeg.
Druppels (voor oraal gebruik)	Doe <aantal> druppels in 1 glas water. Drink het glas leeg.
Plaats van een pleister als toedieningsvorm	De huid moet schoon, droog en zonder haartjes zijn.
Schone huid pleister als toedieningsvorm	Plak een nieuwe pleister steeds op een andere plek. Dit voorkomt irritatie van uw huid.
Nieuwe naald	Gebruik iedere keer als u spuit een nieuwe naald. <Anders beschadigt uw huid en krijgt u een spuitplek. Dat is een harde plek of bobbel. Spuit niet in een spuitplek.>
Plaats injectie wisselen <i>Bij voorkeur een afbeelding toevoegen waarop staat aangegeven waar iemand moet injecteren.</i>	U mag kiezen in welk deel van uw lijf u spuit. Daarna spuit u altijd in dat deel. Kies wel iedere keer een iets andere plek.
Pleister niet knippen	U mag de pleister niet knippen.

Inhalatie	U moet het medicijn goed inademen. Het medicijn komt dan diep genoeg in uw longen.
Zetpillen	<Maak de zetpil nat met een beetje water.> Duw de zetpil in uw poepgat.
Handen wassen	Was uw handen voor en na het smeren van de <toedieningsvorm>.
Handen wassen 2	Is de <toedieningsvorm> voor uw handen? Was uw handen dan niet na het smeren van de <toedieningsvorm>.
Crème/zalf huid schoonmaken	Maak de plek waar u de <toedieningsvorm> gaat smeren goed schoon.
Niet afdekken van de huid	Doe geen verband of pleister op de ingesmeerde plekken. U heeft dan meer kans op bijwerkingen.
Lenzen	Draagt u lenzen? Doe ze uit voordat u dit medicijn gebruikt.
2 cm om de plekken	Smeer dit medicijn op de ontstoken plekken. Smeer ook 2 centimeter rond de plekken.
Nagel(s) knippen	Knip uw nagels zo kort mogelijk.
Inhaleren, mond spoelen	Spoel na het inademen van het medicijn uw mond met water. Spuug dat water uit. Drink daarna een slokje water. Zo zorgt u ervoor dat u geen gaatjes in uw tanden krijgt.

Algemene gebruiksadviezen	
Innemen met water	Innemen met <1> <een half> glas water.
Met eten	Innemen met wat eten. U heeft dan minder kans op: <i>Invullen wat van toepassing is, bijvoorbeeld:</i> <ul style="list-style-type: none"> • misselijk zijn • buikpijn • verstopping • opgeblazen buik
Zonder eten	Zorg dat u <tijdsaanduiding> niet heeft gegeten voordat u dit medicijn gebruikt. Het medicijn werkt dan het snelst. <Innemen met eten mag ook. Het medicijn begint dan later te werken.>
Lege maag	Zorg dat u <tijdsaanduiding> niet heeft gegeten voordat u dit medicijn gebruikt. Een half uur voor het eten of <aantal> uur na het eten.

Geen zuivel	Eet en drink geen zuivel zoals melk, yoghurt of kaas samen met dit medicijn. Dit medicijn werkt dan minder goed.
Geen zuivel (extra lang)	Optie 1: Eet en drink geen zuivel zoals melk, yoghurt of kaas samen met dit medicijn. Heeft u zuivel gegeten of gedronken? Wacht dan <aantal> uur met het innemen van dit medicijn. Wacht ook na het innemen van dit medicijn <aantal> uur met zuivel eten of drinken. Optie 2: Dit medicijn werkt minder goed als het samen wordt gebruikt met zuivel zoals melk, yoghurt of kaas. Wilt u toch zuivel eten of drinken? Zorg dan dat er <aantal> uur tussen zit.
Bij maagklachten	Wordt u misselijk door dit medicijn? Neem dit medicijn dan <bij het><met> eten.
Slikschema	Vraag aan uw arts of apotheker een schema waarop staat wanneer u <het medicijn><de medicijnen> moet <innemen><gebruiken>.
Kuur	Alle <toedieningsvorm> <opmaken> <innemen>. Ook als u denkt dat u beter bent. Uw klachten kunnen anders terugkomen.
Zittend of staand	Sta of zit rechtop als u dit medicijn inneemt.

Hoe lang mag u dit medicijn gebruiken (OTC)	
Klachten	<Neem><gebruik> dit medicijn tot u geen klachten meer heeft. Of tot uw klachten minder zijn geworden. Heeft u na <aantal><dagen><weken> nog steeds klachten? Ga dan naar uw arts.
Indicatie	<Neem><gebruik> dit medicijn tot u geen <indicatie><klachten> meer heeft. Of tot uw <indicatie><klacht> minder is geworden. Heeft u na <aantal><dagen><weken> nog steeds last? Ga dan naar uw arts.
Niet langer gebruiken dan	Gebruik dit medicijn niet langer dan <aantal> <dagen><weken>. Bel uw arts als de klachten niet over zijn.
Schimmelinfectie cutaan	Zijn uw klachten weg? <Smeer><Gebruik> dit medicijn dan nog 1 week. Anders kunnen de klachten terugkomen.

Medicijn vergeten

Geen actie nodig	
Optie 1	Bent u dit medicijn vergeten <in te nemen><te gebruiken>? Het is niet erg als u dit medicijn 1 keer vergeet.
Voor medicijnen op recept	Het is niet erg als u dit medicijn 1 keer vergeet. U hoeft het niet extra in te nemen. Neem nooit meer dan op het doosje of in de bijsluiter staat.
Voor zelfzorgmedicijnen	Het is niet erg als u dit medicijn 1 keer vergeet. U hoeft het niet extra te nemen. Neem nooit meer dan in de bijsluiter staat.

Direct innemen/gebruiken	
Bij dagelijks gebruik	Bent u dit medicijn vergeten<in te nemen><te gebruiken>? <Neem><Gebruik> het direct.
Bij gebruik 1 keer per dag	Bent u dit medicijn vergeten? Neem het direct. Let op: neem dit medicijn niet meer dan 1 keer per dag.
Cutaan	Bent u dit medicijn vergeten? Smeer het dan direct.

Wekelijkse inname	
Bij gebruik 1 keer per week	Bent u dit medicijn vergeten? Als u het medicijn vergeet en het is 1, 2 of 3 dagen na de vaste dag: neem het dan direct. Dit medicijn gebruikt u maar 1 keer per week. Doe dat altijd op dezelfde vaste dag. <Zet het bijvoorbeeld op uw kalender of in uw agenda.> <Neem de volgende <toedieningsvorm> weer op de vaste dag.> Is het 4 dagen later? Bel dan uw apotheker voor overleg.

Rubriek 4 – Mogelijke bijwerkingen

Frequentie van bijwerkingen	
Frequentie	Ongeveer 1 op de <10><100><1000><etc.> gebruikers van dit medicijn krijgt last van: <ul style="list-style-type: none"> • • •

	•
--	---

Bijwerkingen, incl. actie	
Algemeen	U kunt last krijgen van: <ul style="list-style-type: none"> • • • <actie benoemen.>
Zonneallergie	Heeft u een allergie voor zonlicht? Kom niet in fel zonlicht als u dit medicijn gebruikt. Ga niet onder de zonnebank als u dit medicijn gebruikt.
Misselijkheid	Bent u misselijk? Eet dan iets voordat u dit medicijn inneemt.
Obstipatie	Heeft u last van verstopping? Drink veel water en eet veel vezels. <Vezels zitten bijvoorbeeld in groente, fruit en volkorenbrood.> <U kunt ook een laxeermiddel gebruiken. Een laxeermiddel is een medicijn dat zorgt dat u makkelijker kunt poepen.>
Diarree	Heeft u last van diarree? Drink dan extra water. Drink 2 tot 3 liter per dag. Anders raakt u uitgedroogd.
Ademhalingsproblemen	Heeft u moeite met ademen? Bel uw huisarts. <Bel 112.>
Schimmelinfectie (slijmvliezen)	U kunt last krijgen van: <ul style="list-style-type: none"> • Jeuk • Een branderig gevoel • Rood worden van uw <mond>, <keel>, <vagina> of <poepgat>.
Zelfmoord	Denkt u aan uzelf pijn doen of zelfmoord? <Bel> <neem> dan <contact op> met uw arts. Of bel 0800-0113.

Rubriek 5 – Hoe bewaart u dit medicijn?

Bewaren	
Kamertemperatuur	Bewaar dit medicijn in de huiskamer of slaapkamer. <Niet in de zon leggen.> <Niet in de badkamer bewaren.> <Bewaar in het doosje.>
Koelkast	Bewaar dit medicijn in de koelkast.
Vriezer	Bewaar dit medicijn in de vriezer.

Pot	Doe de <pot><verpakking> met <toedieningsvorm> goed dicht. Zo kan er geen water bij komen.
Niet in koelkast/vriezer (optie 1)	Bewaar dit medicijn niet in de koelkast of de vriezer.
Niet in koelkast/vriezer (optie 2)	Niet in de koelkast of vriezer bewaren.